

MUSKUSRATTEN & BEVERRATTEN

Jaarverslag 2019

COLOFON

UITGAVE

Unie van Waterschappen
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
www.uvw.nl

FOTOGRAFIE

inZicht fotografie,
Henri Cormont

UITGAVE

Mei 2020

WEER MINDER MUSKUS EN BEVERRATTEN GEVANGEN IN 2019

Het gaat goed met het terugdringen van de muskusrat en de beverrat. Afgelopen jaar werden er in ons land weer minder gevangen dan in 2018. Volgens de Unie van Waterschappen is dat een teken dat de waterschappen op koers zijn om de populatie onder controle te krijgen.

Gevaarlijk voor dijken en oevers

Muskusratten zijn knaagdieren van zo'n anderhalve kilo. Van oudsher horen ze niet in Nederland thuis. Het dier heeft bij ons geen natuurlijke vijanden en is door menselijk handelen hier beland. Muskusratten, maar ook beverratten, zijn schadelijk voor onze dijken en de biodiversiteit. Ze maken bijvoorbeeld holen en gangen in dijken. De waterschappen hebben bijna 400 gespecialiseerde muskus- en beverratbestrijders in dienst. Als zij er niet waren, zou de populatie snel toenemen.

Beverratten komen uit Duitsland

Het aantal beverratten nam in 2019 ook verder af. Bij beverratten is het de waterschappen in Nederland al gelukt om ze terug te dringen tot de landsgrenzen. Ruim 95% van de vangsten vindt plaats direct langs de grens met Duitsland, waar de beverrat nu vooral vandaan komt. Door de zachte winters van de afgelopen jaren is de beverratpopulatie in Duitsland sterk gegroeid, waardoor er ook steeds meer naar ons toe komen. Door de knaagdieren direct langs de grens te vangen voorkomen onze waterschappen dat ze zich weer over heel Nederland verspreiden.

Slimme vallen en DNA

Dit jaar zijn de waterschappen begonnen nieuwe (vang-)technieken uit te testen. Zo worden met slimme vallen, die uitgerust zijn met beeldherkenning, alleen muskus- en beverratten gevangen. Dit voorkomt bijvangst van andere dieren. Met environmental DNA-technieken (eDNA) kunnen DNA-sporen van de dieren worden gevonden in watermonsters. Daarmee wordt bepaald of er muskusratten of beverratten in het gebied zijn, en zo ja, waar ze zich bevinden. Hierdoor kan het aantal kooien verminderen.

Waterschappen	2017	2018	2019
De Stichtse Rijnlanden	3.943	2.748	2.012
Hollands Noorderkwartier	628	1.093	1.374
Delfland	217	343	665
Rijnland	5.971	5.150	5.222
Schieland en de Krimpenerwaard	4.252	4.886	4.766
Aa en Maas	1.345	1.650	1.634
Amstel, Gooi en Vecht	1.508	1.776	1.744
Brabantse Delta	2.675	2.817	2.928
De Dommel	669	852	536
Drents Overijsselse Delta	7.388	5.214	3.762
Hunze & Aa's	3.227	2.593	4.058
Limburg	1.763	1.188	939
Noorderzijlvest	7.914	4.647	2.514
Rijn en IJssel	1.221	711	508
Rivierenland	3.872	5.071	5.862
Scheldestromen	2.982	2.395	2.286
Vallei en Veluwe	3.308	3.220	2.264
Vechtstromen	3.635	3.191	2.392
Zuiderzeeland	2.977	2.093	3.035
Hollandse Delta	1.763	1.321	1.067
Fryslân	601	552	751
Totaal	61.859	53.511	50.319

“

MUSKUSRATTEN
HEBBEN EEN
NEGATIEF EFFECT OP
BIODIVERSITEIT

HOE STAAT HET MET DE MUSKUSRAT?

Muskusratten horen van oudsher niet in Nederland thuis. Het dier heeft bij ons geen natuurlijke vijanden en is door menselijk handelen hier beland. Waterschappen hebben een wettelijke taak om muskusratten te bestrijden om daarmee te zorgen dat we onze voeten droog kunnen houden. Het is nodig om het aantal muskusratten te beheren, want de populatie mag niet groeien.

Dalende lijn

De waterschappen vangen minder muskusratten, omdat er steeds minder zijn. Het aantal gevangen muskusratten laat al jaren een dalende lijn zien. Dit is een gevolg van grote inspanningen en een actieve vangststrategie van de waterschappen. In 2019 zijn er 50.319 muskusratten gevangen. In vergelijking met 2018 is dit een daling van 6%. In 2019 is er via bestuurlijke besluitvorming een nieuwe bestrijdingsstrategie besloten. Daarbij is het doel de muskusrat terug te dringen tot de landsgrens, net als dat bij de beverrat is gelukt.

Gedetailleerde informatie over het vangen van muskusratten is te vinden op de Waves Databank. Kijk op waves.databank.nl.

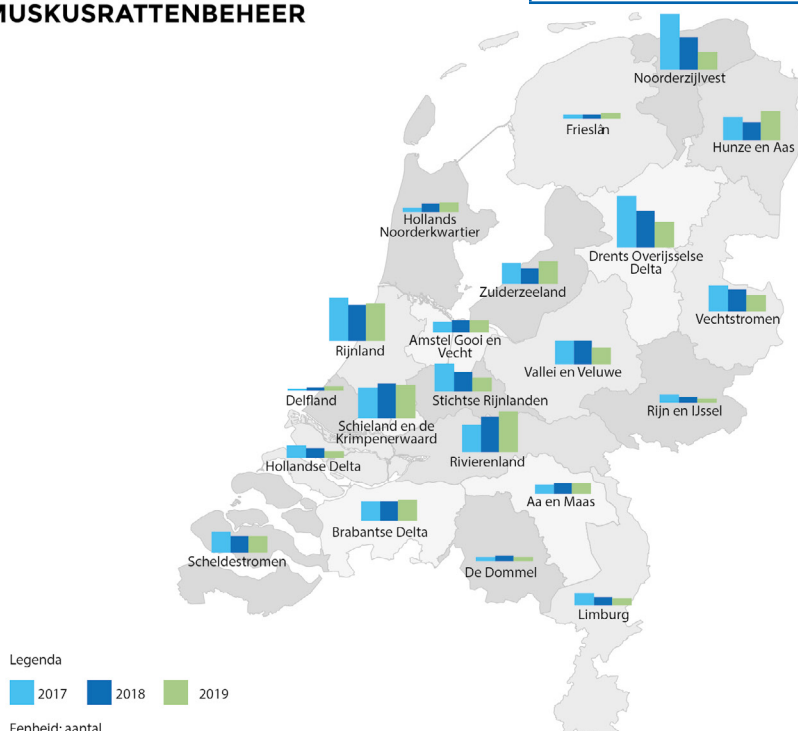
Waterschappen willen bijvangsten voorkomen

Bestrijders van muskusratten proberen zogeheten bijvangsten, dus andere diersoorten die bij toeval worden gevangen, zoveel mogelijk te voorkomen. Daartoe worden (in bepaalde perioden van het jaar en soms definitief) vangmiddelen weggehaald en worden vangmiddelen zo veel mogelijk aangepast om dieren de kans te geven om te ontsnappen. Alle vangkooien zijn voorzien van een zogenaamde otterring die voorkomt dat een otter een kooi in kan gaan. Daarnaast zijn er visklepjes die het binnenzwemmen door vissen tegengaan. Het aantal bijvangsten is in 2019 met 2.580 toegenomen.

In totaal gaat het om 11.507 dieren, waarvan 2.848 bruine ratten(+277), 3.747 woelratten (+1.405), 1.384 uitheemse rivierkreeften(+321), 653 snoeken (+225), 375 aalscholvers (+44) en 2 bevers (-2). Er zijn het afgelopen jaar geen otters bijgevangen (-3). Van de bijvangsten worden Amerikaanse nertsen, bruine ratten, roodwangschilpadden, uitheemse rivierkreeften en wolhandkrabben als gewenste bijvangst gezien. Dit omdat het soorten van lijst invasieve exoten van de Europese Unie zijn of omdat ze, zoals de bruine rat, schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Van deze soorten zijn er 4.356 bijgevangen in 2019 (+622).

	2017	2018	2019
Zoogdieren	4.797	5.128	6.854
Vogels	1.042	1.346	1.398
Vissen	1.261	1.361	1.872
Overige dieren	866	1.092	1.384
Totaal	7.988	8.927	11.538

MUSKUSRATTENBEHEER

Bestrijding van muskusratten draagt bij aan ecologisch evenwicht

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat muskusratten een negatief effect op de biodiversiteit hebben. Muskusratten behoren tot de top 5 van dieren met de grootste impact op ecosystemen. Ze eten planten zoals riet weg, waardoor ze de biodiversiteit aantasten. Terugdringen van muskusratten tot de landsgrens zal waarschijnlijk ondersteunend zijn voor natuurherstel door moerasontwikkeling. Ook in het kader van een EU-verordening uit 2015 blijft vangen van muskusratten noodzakelijk, omdat invasieve exoten als de muskusrat een belangrijk en groeiend probleem in alle EU-lidstaten zijn. Ze vormen een grote bedreiging voor de Europese biodiversiteit doordat ze inheemse soorten kunnen verdringen of zelfs doen uitsterven.

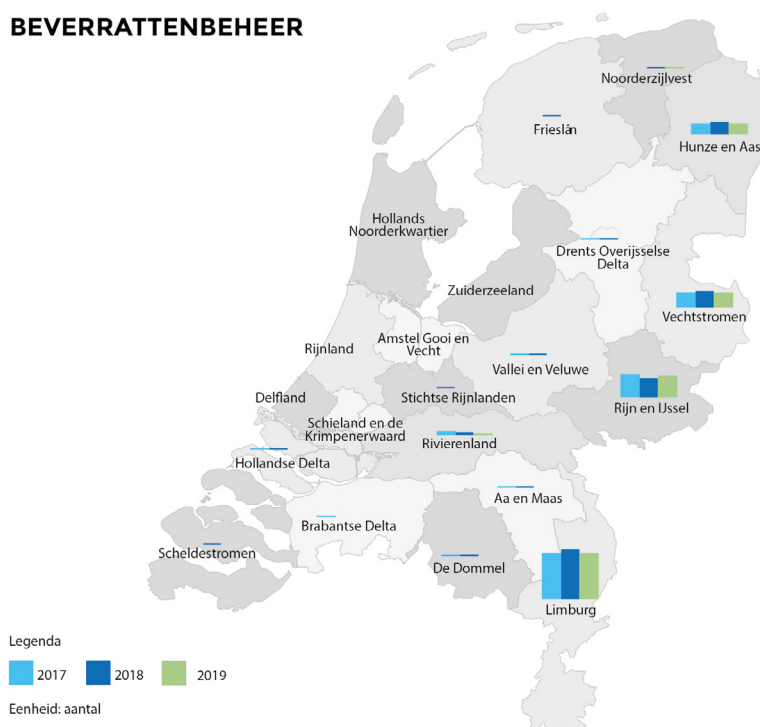
HOE STAAT HET MET DE BEVERRAT?

In Nederland is nauwelijks nog sprake van een populatie beverratten, omdat het de waterschappen gelukt is deze sinds 2010 terug te dringen tot de grens van Nederland. Alle dieren die sindsdien gevangen worden betreffen instroom uit voornamelijk Duitsland. Deze dieren worden voor 95% binnen 10km van de landsgrens gevangen. Dat aantal nam in 2019 af met 14%, er werden 1.197 gevangen. Landinwaarts werden er nog enkele beverratten gevangen langs de grote rivieren en enkele die vermoedelijk uit België kwamen.

Net als de muskusrat heeft ook de beverrat een negatief effect op de biodiversiteit, om deze reden zijn beide soorten op de EU-lijst van invasieve exoten geplaatst.

Gedetailleerde informatie over het vangen van beverratten is te vinden op de Waves Databank. Kijk op waves.databank.nl.

BEVERRATTENBEHEER

Waterschappen	2017	2018	2019
De Stichtse Rijnlanden	0	1	0
Hollands Noorderkwartier	0	0	0
Delfland	0	0	0
Rijnland	0	0	0
Schieland en de Krimpenerwaard	0	0	0
Aa en Maas	3	4	0
Amstel, Gooi en Vecht	0	0	0
Brabantse Delta	1	0	0
De Dommel	7	1	0
Drents Overijsselse Delta	2	3	0
Hunze & Aa's	130	146	132
Limburg	572	630	476
Noorderzijlvest	0	1	1
Rijn en IJssel	287	247	279
Rivierenland	49	33	15
Scheldestromen	0	1	0
Vallei en Veluwe	2	1	0
Vechtstromen	194	198	188
Zuiderzeeland	0	0	0
Hollandse Delta	1	1	0
Fryslân	0	1	0
Totaal	1.248	1.268	1.091

Bijvangsten

Bestrijders van beverratten proberen net als de muskusratten-bestrijders zogeheten bijvangsten, dus andere diersoorten die bij toeval worden gevangen, zoveel mogelijk te voorkomen. Dit blijft echter nooit in alle gevallen te voorkomen. Het afgelopen jaar werden er vooral bruine ratten gevangen. De bruine ratten worden gezien worden als een gewenste bijvangst door het gevaar voor de volksgezondheid. Daarnaast gaat het om dieren die door stress overlijden in de levend vangende kooi. In het Life MICA project waar de waterschappen aan weken, wordt er gebruik gemaakt van een levend vangende kooi met beeldherkenning. Alleen bij een muskus- of beverrat zal de kooi sluiten. Op deze manier zullen er nauwelijks nog bijvangsten zijn.

	2017	2018	2019
Zoogdieren	1.833	1.618	1.688
Vogels	22	13	19
Overige dieren	0	1	0
Totaal	1.855	1.632	1.707

Samenwerking met Duitsland

Sinds 2006 worden er net over de grens in Duitsland beverratten gevangen door Nederlandse bestrijders. Doel is om de instroom van beverratten naar Nederland te beperken. Het is effectiever om in Duitsland te vangen omdat het watersysteem daar minder vertakt is. In 2019 zijn er 223 beverratten gevangen in Duitsland (-51). Daarbij zijn 241 muskusratten bijgevangen.

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

info@uvw.nl
www.uvw.nl